

Kurzemes Vārds

Zemgale

Kurzemnieks

Talsu Vēstis

Druva

STARS

Liesma

Auseklis

Saldus Zeme

LAIKRAKSTS BROČĒNU NOVADAM UN SALDUS NOVADAM

NOVADI
dzīvo

REĢIONĀLO LAIKRAKSTU PIELIKUMS

Pirmais vārds bija “saule”

“Es te jūtos labi,” savu dzīvi Liepājā raksturo 43 gadus vecais JORDANS NIKOLOVS no Maķedonijas. “Varu teikt – te ir mana vieta, mana pilsēta.” Sievas Lauras dzimtajā pilsētā viņš dzīvo jau trīs gadus, iemācījies latviešu valodu, strādā par pavāru un plāno septembrī sākt studēt.

Ja nebūtu iepazinies ar latviešu meiteni Lauru, Jordans, visticamāk, uz Latviju nekad neatbrauktu. Abi satikās Maķedonijā, kur Laura gadu piedalījās kādā apmaiņas projektā, viņi iemīlējās, un liepājniece pārcēlās uz dzīvi Jordana dzimtenē, kur viņiem piedzima divi bērni. Taču pēc pieciem gadiem Jordans kādu dienu pārnāca mājās no darba un sacīja: “Pārceļamies uz Latviju.” Viņam bija apnikusi Maķedonijas politiskā un ekonomiskā situācija, kas netiek pienācīgi sakārtota.

Jau trīs gadus Jordans ir liepājnieks. Viņa un Lauras ģimenē aug trīs atvases – Ognens (8), Dafina (5) un Stefans (astoņi mēneši). Bērni runā divās valodās, ar katru no vecākiem – savā, bet Laura un Jordans savā starpā sazinās maķedoniski, tā pieraduši. Taču Jordans tagad labi runā latviski. Pirmie vārdi, ko iemācīja Laura, bija “saule” un “es tevi mīlu”. Viņš atzīst, ka piecus gadus, kamēr ģimene dzīvoja Maķedonijā, bijis slinks mācīties latviešu valodu. Bet, tiklīdz pārcēlies, tūdaļ sācis iet bēdribas “Patvērums “Droša māja”” rīkotajos valodasursos. Latviešu valoda ir grūta – viņš vērtē. Neesot ar ko salīdzināt. Krievu valodā daudz līdzību ar maķedoniešu, bet, zinot angļu valodu, var saprast kādu vārdu vāciski, taču latviešu valodai līdzīgu viņš nezina.

Jordans strādā par pavāru viesnīcā “Amrita”. Tā gan nav maķedonieša profesija. Viņš ir skolotājs, taču skolā nekad nav strādājis. Maķedonijā bijis dzelzceļa transporta kompānijas darbinieks. Pirms pārcelšanās uz Latviju pavāra iemaņas apguvis dzimtenē pie kādas draudzenes, kas strādā par šefpavāri restorānā. “Atrast darbu Liepājā nav grūti,” secina Jordans. “Bet grūti atrast labu algu.” Viņš pasmaida. Trīs dienas jāstrādā, trīs brīvas. Savu brīvo laiku Jordans pavada ar ģimeni un bērniem. Gandrīz katru dienu dodas uz tuvējo Jūrmalas parku, bet viņam tuvākās vietas Liepājas apkārtnē ir Beberliņi, kur ar bērniem izstaigāties pa mežu, un Bernāti, kur zem kājām arī pludmale. Daba Latvijā ir skaista, uzskata Jordans, taču pietrūkst kalnu un

Jordans ar jaunāko atvasi Stefanu, kurš dzimis Latvijā. Ģimene ir viena no lielākajām maķedoniešu vērtībām

Egona Ziverta foto

saules ziemas pēdējos mēnešos. “Bet man te patīk, te ir labi, īpaši tagad,” viņš smaidot pamāj ar galvu uz loga pusi, tur spīd saule.

Vēl viena īpaši tuva vieta Jordanam ir Pētertirgus, kur var iepirkties pie zemniekiem. Viņam iegaršojusies latviešu tradicionālā rupjmaize, kādu Maķedonijā neēd, un lauku sviests, labs siers. Kad pārcēlies uz Latviju, nav varējis ēst marinētas zivis, bet tagad viņš ēd arī tās. “Te zupas ir ar krējumu, Maķedonijā taisa ar sarkano piparu pulveri. Te vairāk ēd zivis. Maķedonijā vairāk nekā te ēd augļus un dārzeņus, tāpēc, ka tie lētāki un garšīgāki, jo tur vairāk saules,” Jordans salīdzina. Latvijas veikalos dārzeņus no Maķedonijas redzējis reti. “Var atrast kāpostus no Maķedonijas, pirms diviem gadiem esmu redzējis persikus.”

Runājot par līdzīgu un atšķirīgo starp abām valstīm, Jordans saka: “Katrā valstī ir sava vēsture, savas tradīcijas, paražas. Mēs esam atšķirīgi.” Atšķiras arī arhitektūra, klimats, daba, apkārtnē un cilvēku dzīvesveids. Maķedonijā cilvēki ir temperamentīgāki, vairāk runā, Lat-

vijā, īpaši Kurzemē, jāpaiet laikam, līdz cilvēks atveras, maķedonietis novērojis. “Maķedonijā uz ielām cilvēku ir vairāk. Vasarā, kad ir karsti, cilvēki sēž mājās vai dabā, pie ezera, bet vakarā, kad temperatūra zemāka, visi iet ārā un ielas ir pilnas. Kad es atbraucu uz Liepāju, ielas bija tukšas. Tagad esmu pieradis. Un, kad vasarā aizbraucu tur, tā drūzma mazliet traucēja,” Jordans stāsta un smaida par sevi. Vai viņš domā kādreiz atgriezties dzimtenē? “Varbūt, kad būsim pensionāri, pārcelsimies. Agrāk ne, man te patīk,” viņš saka.

Pēc vasaras Jordanu, visticamāk, skars vēl kādas pārmaiņas, viņš sāks valodu studijas Liepājas Universitātē. “Ja mani pieņems,” viņš piebilst. Un paskaidro iemeslu, kāpēc vēlas studēt: “Ja es strādāšu visu laiku virtuvē, nevaru nopelnīt tik daudz, un tas mani tik ļoti neinteresē kā grāmatas. Tu iztērē savu laiku tam, kas tev tik ļoti nepatīk, man patīk lasīt grāmatas.” Viņš rāda, ka plauktā stāv Lato Lapsas “Ar Muhameda bārdū”. Pašlaik neesot laika turpināt, darbs un bērni, īpaši Stefans, kam jāvel-

NEPARASTI

Vieni no maķedoniešu svētkiem ir Pročka – piedošanas svētki, kuros sajaukušās reliģiskās un pagāniskās tradīcijas. Pročku svin septiņas nedēļas pirms Lieldienām, un tajā ļaudis dodas pie saviem vecākiem vai krustvecākiem lūgt un saņemt piedošanu par visu, kas slikts darīts. Šajos svētkos bērni tērpijas dažādās maskās – tradicionāli tās ir vecenes, veča, līgavas, līgavaīņa un ārsta maska – un staigā pa mājām, zvana pie durvīm un dzied. Cilvēki, pie kuru durvīm zvana vai klauvē, iziet ārā un par dziesmām dod saldumus, augļus, arī naudu.

ĒDIENS

Ajvars ir tradicionāls maķedoniešu (Balkānu reģiona) ēdiens. To apmēram septembra beigās gatavo gandrīz katrā ģimenē un parasti lielos daudzumos, lai tā pietiktu līdz pavasarim. Ajvaru cep no sarkanajiem pipariem, ko Liepājas tirgū gan varot redzēt reti. Uz 10 kilogramiem sarkano piparu vajag kilogramu baklažānu, un uz 10 kilogramiem dārzeņu – litru eļļas. Vēl pirms dārzeņus apcep vai apgrilē, noņem mizu, tad tos ar gaļas mašīnu samal, liek katlā, pievieno pētersīļus, ķiplokus, pielej eļļu un pēc tam uz lēnas uguns sēta vai dabā, jo jāgatavo vairāki desmiti kilogramu dārzeņu, divas trīs stundas cep, nepārtraukti maisot, lai masa nepiedegtu. Tāpēc ajvara gatavošanā piedalās visa ģimene, cits citu nomainot. “Un jums ir vārds Aivars, man tas liekas smieklīgi,” smaida Jordans.

VĀRDNĪCA

sonce – saule
planini – kalni
deca – bērni
leb – maize
gotvač – pavārs
semejstvo – ģimene
dobro – labi
da čitaš – lasīt
teško – grūti
da učis – mācīties

ta visvairāk uzmanības, prasa savu. Mēģinājis latviski lasīt kaut ko filozofisku, piemēram, bibliotēkā paņēmis Hermana Heses “Stepes vilku”, ko ir lasījis maķedoniski, taču izrādījies grūti. Tāpēc Jordans rēķinās, ka studijās vismaz sākumā neklāsies viegli.

Ņemot vērā viņa pozitīvismu, kas, iespējams, ir Maķedonijas saules iekodēts, nav šaubu, ka viss izdosies. Jordans teic, ka sevi arī jāpiespiež būt pozitīvi noskaņotam. “Domāt, ka dzīve ir ļoti nopietna, naudas nav, visu laiku kaut kā pietrūkst, nav ļoti veselībai,” to sakot, viņš atkal smejas. “Man patīk, ka cilvēki, pa ielu ejot, smaida. Vajag vairāk smaidīt.”

Ilze Kļepikova

Ozola mamma no Salacas krastiem

KLĒRA ANDERSONE-SAFRONOVA dzimusi un uzaugusi ASV, Floridas štatā. Šobrīd viņa kopā ar vīru latvieti Edgaru jau otro gadu dzīvo Salacgrīvas novada “Rostēs”. Brīdī, kad pie abiem viesojāties, viņi gatavojās pusdienām, ko siltā laikā ietur pagalmā.

Pie galda Klērai, Edgaram un abu dēliņam Ozolam bieži pievienojas viesi. Pāris uzņem savā saimniecībā brīvprātīgos strādniekus, kuri vēlas iepazīt Latviju un apmaiņā pret naktsmājām palīdz saimniecībā. Šoreiz tie ir divi britu jaunieši. Klēra stāsta, ka viņi te sabijuši jau kādu laiku, bet 23. jūnijā dosies mājās. Viņasprāt, briti nav izvēlējušies īsto brīdi prombraukšanai. Pirkusi lidmašīnas biļetes dienā, kad tās ir lētākās. “Kāds pārsteigums!” sasmejamies, jo retais grib atstāt Latviju Līgo dienā. Klēra stāsta, ka Jāņus svin divas reizes – gan īstajos saulgriežos, gan kalendāra noteiktajā datumā. Amerikāniete apbrīno to, ka latvieši saglabājuši saulgriežu svinēšanas tradīcijas. Abi ar vīru apceļojuši Skandināvijas valstis, kur arī atzīmē vasaras vidu, bet pārsvarā tikai ar ballīti. Turpretī Latvijā var sajust, ka saglabātas senās tradīcijas.

Klēra ar Edgaru iepazīnās Spānijā. Viņš kopā ar brāli grasījies ar autostopu doties uz Āfriku, viņa ar draudzeni – apskatīt Eiropu. Satikšanās abu plānus izmainīja un viņi nolēma tālāk doties kopā. Savulaik daudzas valstis apbraukāja, piestrādājot fermās un citur, kur vajadzīgas darba rokas. Viņus uzņēma tāpat, kā Andersoni-Safronovi šobrīd uzņem citus ceļotājus. Ceļš pārim daudz iemācījis. Abiem ir arī oficiāla izglītība: Edgars studējis retoriku un komunikācijas zinātnes paralēli keramikai un franču valodai, Klēra – spāņu literatūru. Taču daudz vērtīga viņi apguvuši pašmācības ceļā. Edgars prot darināt sniega kurpes, keramiku un citas lietas, Klēra auž. Viņas darbnīcā ir lielās stelles, uz kurām top paklāji un citi darbi. Amerikāniete zina aušanas paņēmienus, ar kuriem var strādāt jebkur. Kad abi ceļoja, piepelnījās, pārdodot savus rokdarbus. Klēra tos tirgo interneta veikalā *etsy.com*. Tur var iegādāties arī nelielas stelles un citus Andersonu-Safronovu izgatavotus aušanas piederumus. Pāra pirmā dzīvesvieta Latvijā bija Gulbenē, tur abu darbnīcas durvis bija atvērtas ekskursantiem un radošo darbnīcu dalībniekiem. Amerikāniete priecīgi stāsta, ka savam interneta veikalam atradusi labu sadarbības partneri netālojos Limbažos. Tas ir deviņdesmitgadnieks Gunārs Saknītis, kurš gatavo saivas. Abi viņu arī apbrīno par dzīvessparu tik cienījamā vecumā.

“Rostes” nav gluži tradicionāla neliela ģimenes māja. Divstāvu nams celts pagājušā gadsimta 50. gados, tajā bijuši dzīvokļi četrām ģimenēm. Māju Andersoni-Safronovi pamazām remontē. Daļa istabu jau iekārtotas tā, kā viņi vēlas, citas vēl top. Namā valda mājīga un ļoti radoša noskaņa – sienas rotā mākslinie-

Novēlējums Latvijai

Klēra secina, ka Latvija ir maza valsts ar lielu kultūru, kas saglabājusi daudz no raksturīgā. Latvijā cilvēki ir tuvi dabai, daudz par to zina. Latvieši esot mierīgi un nebūt ne tik dusmīgi, kā reizēm liekas. Kad sāk sarunu, viņi smaida, ir laipni. Amerikāniete novēl mums atcerēties, ka Latvija ir daudz senāka par oficiālajiem 100 gadiem. Viņasprāt, mūsu senči saglabāja savu kultūru par spīti lielām grūtībām. Šobrīd mēs varam svinēt, ka vēl esam, ka ir tauta ar tradīcijām un vērtībām, kas jāsargā.

VĀRDNĪCA

cheers! – priekā! (pirmais vārds, ko Klēra iemācījās latviski)
enjoy your meal! – labu apetīti!
good luck! – laimīgi!
smoked fish – kūpināta zivs (tā viņai ļoti garšo)
country – lauki (tā Klēra apraksta vietu, kur dzīvo)
blueberries and mushrooms – mellenes un sēnes (lietas, ko Klēra ļoti mīl)
meadows – pļavas (tās viņai patīk)
oak – ozols (arī dēla vārds)

ciski priekšmeti, kas ir gan pašu roku darbs, gan stāsta par dažādām zemēm. Uz grīdas ir Klēras austi celiņi. Izlēmuši, ka otrajā stāvā būs dzīvojamās telpas, pirmajā – darbnīcas. “Sākumā gribējām, lai ir latviešu lauku sēta ar daudz ēkām. Taču šādi ir labāk, jo viss zem viena jumta,” secina Klēra.

Lai gan viņi droši vien varētu dzīvot jebkurā pasaules malā, abi ir izvēlējušies Salacgrīvas pusi. Tieši šī vieta visvairāk atbilst tam dzīvesveidam, kāds viņiem tīk. Tā ir īpaša pat pēc Latvijas standartiem. Viņu mājas ir krietnu gabalu no Salacgrīvas, pie ceļa, kas ved gar Salacu lgaunijas robežas virzienā. No pārējām pusēm Rostes ieskauj mežs un upe. “Te viss ir tā, kā mums patīk,” teic Klēra. Viņa ar aizrautību vēro gadalaiku maiņu aiz loga. Abi priecājas, ka laukos dzīve tomēr ir mazliet lēnāka nekā pilsētā. Jautāta, kāda pēc dzīves Floridā šķiet Latvija, Klēra atminas, ka pirmajā šeit pavadītajā vasarā domājuši – saules te praktiski nav. Nu sajūta esot mainījusies. Tagad viņa novērtē Latvijas gadalaikus, un dzimtajā vietā vasa-

Klēra un Edgars Andersoni-Safronovi kopā ar dēliņu Ozolu pērn viņa pirmajos Jāņos

Amerikāniete Klēra Andersone-Safronova labprāt pavada laiku savā darbistabā aužot

Lindas Tauriņas foto

ĒDIENS

“Mums ir pasaules virtuve latviešu stilā!” par ģimenes iecienītāko ēdienu saka Klēra. Ģimene ēdiena gatavošanā izmanto gadalaikiem raksturīgos produktus. Šobrīd viņi bauda nātru pesto. Salāsītās nātres noplaucē ar vārītu ūdeni, lai nedzel, pievieno meža ķiplokus, eļļu un sieru. Ar šo mērci var ēst gan makaronus, gan kartupeļus. Nātres labprāt liek klāt arī citiem ēdieniem. Klērai ļoti garšo kūpināts speķis. Piecus gadus līdz brīdim, kad atbrauca uz Latviju, viņa bijusi veģetāriete, bet, ieraudzījusi speķi, teica: “Es gribu!”

NEPARASTI

Kad Klēra pirmo reizi Latvijā apmeklēja pirti, šķita amizanti tas, kā izskatījās pārējie. Visiem latviešiem galvās bija filca cepurītes, kas amerikānietei likās jocīgas. Vēl viņa smaidījusi par latviešu radiem, kuri, apciemojot ģimeni ASV, aizrautīgi bildēja palmas. Floridietei tās nešķiet īpašas uzmanības vērtas. Tad Edgars Klērai atgādinājis, ka viņa, pirmo reizi viesojoties Latvijā, ar tikpat lielu interesi iemūžinājusi bērzus...

ras jau liekas par siltām. Jā, abi mēģinājuši apmesties arī Klēras dzimtenē. Taču ASV ārzemniekiem, kuri precējušies ar vietējiem, apmesties uz dzīvi nav vienkārši. Jāpierāda, ka laulība ir īsta, nevis noslēgta, lai tiktu pie uzturēšanās atļaujas. Salīdzinājumā ar to Latvijā Klēra pieņemta atplestām rokām – par nepieciešamo dokumentu kārtošānu samaksāja aptuveni 30 eiro un jau pēc mēneša varēja šeit dzīvot un strādāt.

“Rostes” kļuva par abu dēliņa pirmo dzīvesvietu. Tagad viņam jau ir gads un trīs mēneši. Puisim dots rets

vārds – Ozols. Latvijā ir vēl tikai viens zēns, kam Ozols dots kā otrais vārds. Klēra ievērojusi, ka mums ir daudz meiteņu, ko sauc ziedu un citos dabas vārdos – Gundega, Madara utt. Šāda tipa vīriešu vārdu, viņasprāt, esot mazāk. Kāpēc ne Ozols? Cilvēki gan vispirms domā, ka tas ir uzvārds, pēc tam saka: “Cik interesanti!” Vien angļiski tas neesot labskanīgs, bet varbūt mammas dzimtenē mazo varētu dēvēt par Oziju, vecāki viņu sauc par Ozīti.

Linda Tauriņa

Latvija ir “pie mums”

Pāris kilometru no Lietuvas robežas, Saldus novada Griezē, jau 55 gadus dzīvo 87 gadus vecā lietuviete Jadviga Žaļima. Viņai te labi klājes, tāpēc ŽAĻIMU ĢIMENE sacerojusi kupla jo kupla. Ezeres pagasta Griezes galā Žaļīmiem ir gandrīz vai sava republika, pastāsta Jadvigas meitas.

Kopš 1996. gada Jadvigas septiņi bērni un mazbērni strādā ģimenes uzņēmumā “Griezes Dzintari”, tam kaimiņos – vecākās meitas Zitas ģimenes saimniecība “Radi”. Tikai divi J. Žaļimas bērni iesakņojušies citur – Kuldīgā un Gulbenē. Abiem klājas labi, taču ik pa laikam sirds sauc pēc Griezes. “Jo te taču mūsu *babīte*! Viņas ēdieniem ir bērniības garša – tādu neatrast nekur pasaulē! Griezē pavisam brāļi un māsas, mūsu bērni, tikai vistuvākie, esam 97, vēl viens – ceļā pie mums! Ja kaut vienam klājas slikti, visi nostāsimies kā mūris. Tikai tā mūsu ģimene varēja izdzīvot izsūtījumā Krasnojarskā un meklējot jaunu mājvietu, kad dzimtenē pateica *nē*,” stāsta viena no Jadvigas jaunākajām atvasēm Valentīna.

Vecākā meita Zita paskaidro, ka mammas vecāki apsaimniekoja 60 hektāru zemes Lobas ciemā Skodas rajonā. Viņus un piecus bērnus 1949. gadā par to arī izsūtīja. “Tolaik mammai bija kādi 20 gadi, jaunākajai mātai – tikai 6 gadi. Sākums bija āprātīgi smags, taču lietuvieši un latvieši bija strādīgi un sīkstī, tāpēc pat samērā labi iedzīvojās. Izsūtījumā mamma apprecējās ar lietuvieti Kazimīru no Mažeikļu puses. Viņš bija lēģerī par to, ka aizgāja līdz partizānos sava saimnieka dēliem,” stāsta Sibīrijā dzimusī Zita. 1959. gadā izsūtītajiem atļāva atgriezties Lietuvā, taču Jadvigai un Kazimīram, bijušajam *politiskajam* ieslodzītajam, dzimtenē vietas nebija. Nācās izvēlēties – vai nu pie radnieka Igaunijā, vai pie drauga Ezerē.

“Lietuvas radi aicinājuši mūs atgriezties, taču mamma nekad to nav gribējusi. Laikam palicis rūgtums pret dzimteni. Arī Latvijā izsūtītie bija kā apzīmogoti, tāpēc par Sibīriju nevienam nestāstījām. Bija laiki, kad klusējām arī par savu tautību, jo *leitis* bija gandrīz lamuvārds.

Ezernieces Jadvigas Žaļimas bērnus, mazbērnus un mazmazbērnus iedvesmo viņas dzīves gājums. Retajam ir tik plaša sirds un stipras rokas kā Žaļimu ciltsmammai, ko mājiņieki mīļi dēvē par *babīti*

levas Vilmanes foto

Tagad gan savu tautību neslēpj. Lepojos, ka esmu lietuviete, un viss, kas man pieder, iegūts, jau no mazotnes smagi strādājot un cenšoties. Arī brāļiem un māsām, mūsu bērniem neviens neko nav dāvinājis,” teic pašapzinīgā Zita.

Par dzīvi šaipus robežas Žaļimi saka “*pie mums*”, par to, kas notiek Lietuvā, – “*pie viņiem*”. “Esam latviskojušies. Griezē esam pamatīgi iesakņojušies un citur nespējam iedzīvoties. Vairāki mūsu bērni pabijuši arī ārzemēs, bet visi atgriezušies. Daudz kur pasaulē ir skaisti, bet zemes pleķītis pie mājām – mana paradīze!” Zita turpina.

Jadvigas meitas izvirās raksturot savus tautiešus, jo grūti nošķirt, kas tipisks viņu ģimenei un kas lietuviešiem kopumā. Piemēram, lielai daļai Žaļimu pēcnācēju latviešu valoda ir dzimtā, jo latvietis ir tētis vai mamma. Jadviga ar bērniem runā latviski, ar mazbērniem – jaukti abās valodās. Mazmazbērni lietuviešu valodu vairs neprotot. Situācija raksturīga daudzām Saldus novada lietuviešu ģimenēm. Iespējams, tāpēc vairākus gadus tā arī neīstenojas ideja dibināt vietējo lietuviešu biedrību.

Četrus gadus *babītes* fiziskais spēks pavisam izsīcis, tāpēc sirmā kundze dienas pavada gultā. Meitas no skatiena nolasa, vai viņai gribas ēst, padzerties vai ielūkoties pazīstamās acīs. Viņu uzrunā par “*panelē*” vai “*grāzuolē*”, pajautā: “*Kaip tau einasi?*” Ja mammai nav noskaņojuma runāties, ienācējas atbild pašas: “*Ah, gerai? Ko norēti?*” Kopš mamma ir guļoša, viņai ir dienas, kad vienā laidā atceras interesantas epizodes no jaunības, dzied vācu šlāgerus, lietuviešu valodā dzied psalmus, deklamē garus dzejoļus. “Nekad neesam tik daudz uzzinājušas par mammas dzīvi! Māsa Jovita šo to pierakstījusi. Galvenais, ka tagad mums ir laiks klausīties! Pie mammas atnākot, malā tiek nolikti visi darbi,” stāsta Valentīna.

“Apbrīnojama sieviete! Nekad neesmu dzirdējusi viņu sūdzamies par dzīvi. Mūsu apkārtnē fermās visstrādīgākās bija tieši lietuvietes. Baba izaudzināja krietnus desmit bērnus tāpēc, ka visu mūžu strādājusi, darbā bija apzinīga, nekad nedzēra, nepīpēja. Kolhozā bez viņas nevarēja iztikt. Līdzko pārradās no dzemdībām, tā aizsauc uz fermu,” atklāj meitas. Viņas iemācījušās, ka arī fiziski nogurušai sievietei jābūt sakoptai un ka materiāli spiedīgos apstākļos var izskatīties gaumīgi. “*Babītei* patīk pucēties, taču viņa nav ārišķīga. Ik gadu Annas dienā, kad Lobas baznīcīņai svētki, leišos satiekas visi mūsu radi. Mammas vienaudzēm ap galvu lakats, viņai – platmale. Nekad no mājas neizgāja, šā tā ģērbusies,” smaida Valentīna.

Lietuvieši izsenis turējušies pie kristīgām vērtībām. Tās svētas arī Jadvigai, lai gan Ezerē ilgi nebija katoļu draudzes un dievnama, turklāt padomju laika do-

VĀRDNĪCA

panelē – kundze
grāzuolē – skaistule
kaip tau einasi? – kā tev klājas?
labai gerai – ļoti labi
norēti – gribēt
mergaitēs – meitenes
valgykit i sveikata! – veseli ēduši!
pats skanus – visgaršīgākais
bulbēs – kartupeļi
durniukai – muļķīši

Novēlējums Latvijai

“Esam lauksaimnieki un ļoti izjūtam, ka valstī nav noteiktības. Latvijai trūkst laba saimnieka, kas spēj domāt par tālāku nākotni un ne tikai par savu labumu,” savu vēlējumu Latvijai simtgadē izsaka Žaļimu saime.

NEPARASTI

Žaļimu māsām patīk, ar kādu sirsnību un aizrautību dzied viņu Lietuvas radi. “Viņi vienmēr dzied! Kad mammas brāļim svinējām 50. jubileju, visu vakaru dziedājām. Žēl, ka manā ģimenē dzied maz, tomēr arī kāda mana dzimšanas diena pagāja dziedot. Izvēlējamies latviešu dziesmas, jo lietuviešu dziesmām nezinām vārdus. Tām ir tik daudz pantu!” smaida Zita. Ir dziesmas, kas kopīgas abām kaimiņu tautām, atšķiras vien vārdi, piemēram, “Pie dzintara jūras” un “Mīļais, nesteidzies”. Lietuviešiem patīk arī Raimonda Paula dziesmas, tāpēc vairākām vārdus pielikuši pa savam.

māšanā neieiderējās ne Bībele, ne svētbrīdis. *Babīte* nestrīdējās ar laikmetu un klusi turpināja dzīvot tā, kā iemācījuši vecāki. Deviņdesmito gadu vidū viņa kopā ar mazbērniem gāja uz tuvīno katoļu baznīcu Lietuvā, parūpējās, lai visi tiktu kristīti. “Tikai viens mazbērns palika nekristīts, un ilgi *babai* nebija miera, tāpēc pirms pāris gadiem arī to nokristījām,” atzīst Jovita. *Babītes* bērni kristīgās vērtības izprata un pieņēma, kad Ezeres katoļu draudzē ienāca prāvests Andrejs Mediņš.

Sarunu pārtrauc aicinājums no virtuves: “*Mergaitēs*, laiks kafijai!” Aizejot vēl atskatos uz plauktu virs Jadvigas gultas, kur nolikts viss, kas mūža nogalē nozīmīgs, – Bībele, rožukronis, svēto statujas un attēli, neliels priesteru Mediņa portrets.

leva Vilmane

ĒDIENS

Jadvigas Žaļimas bērniem pats gardākais ir tas, ko mamma savulaik vārījusi, cepusi, vītinājusi, raudzējusi... Ēdieni ir Lietuvas kulinārais mantojums. “Mammai nebija laika dārzam, taču kartupeļi mums bija vienmēr. No tiem sataisīja klimpas un izvārīja pienā, cepa kuģeli, cepelīnus vai “*durniukai*” (cepelīni bez pildījuma, pasniegti ar gaļas un krējuma mērci). Bērniībā bieži ēdām “*sriubalynė*” – apcepa silķu galvas, pielēja ūdeni, pielika cukuru, etiķi un daudz siļķu. Jaunajiem negaršo,” atzīst Zita. Bet māsa Valentīna atgādina par žemaišu balto sviestu. Mamma skābu krējumu ilgi maisīja un lēni sildīja. Sekundi pirms sūkalu atdalīšanās pievienoja vēl skābu krējumu, sāli, un – gatavs ir!

Sabiedrības integrācijas fonds

Pielikums “Novadi dzīvo” ir sagatavots ar Sabiedrības integrācijas fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Mērķprogramma “Atbalsts medijiem sabiedriski nozīmīga satura veidošanai latviešu valodā diasporai, mazākumtautībām un personām ar invaliditāti”, projekts “Latvija – tie esam mēs visi”, nr. 2017.LV/MA/MT/01. Pielikuma redaktors: Ints Grasis t.63422366, ints@kurzemes-vards.lv. Par pielikuma “Novadi Dzīvo” saturu atbild SIA “Kurzemes Vārds”.

Projekta partneri: SIA “Jaunais kurzemnieks”, SIA “Cēsu Druva”, SIA “Imanta info”, SIA “Izdevniecība Auseklis”, SIA “Saldus Zeme II”, SIA “Laikraksts Stars”, SIA “Talsu Vēstis”, SIA “Firma Zemgale” un SIA “TV Kurzeme”. Publikācijas sagatavojuši reģionālo izdevniecību žurnālisti un fotogrāfi. Izplatīts kā laikraksta “Auseklis” bezmaksas pielikums. Iespiests SIA “Latgales druka” tipogrāfijā Rēzeknē, Baznīcas ielā 28. Tirāža – 4260 eksemplāru.